

پازتموده داستان‌های شاهنامه

نگاره بارگاه گیومرت/الرسلطان محمدنگارگر

علی‌باقریان آنچه در پی می‌آید- و امید است که- بیش بیاید- ریختنی منشور از منظومه شکوهمند «شاهنامه» است. این را برای کسانی پیش نهاده‌ام که خود، دست‌کم به‌تنهایی،

نمی‌توانند این نامه‌نغز را از رو بخوانند. برای این کسان، البته ریخت‌هایی از این دست فراهم آورده‌اند که هم‌اکنون نیز در دسترس‌اند، و از آن‌ها می‌توان این‌ها را نام آورد، «برگردان روایت‌گونه شاهنامه فردوسی به نثر»، «دبیرساقی، نشر قطره»، «بازنوشت شاهنامه فردوسی» (میرجلال الدین کزازی، نشر زرین و سمین)، «شاهنامه به نثر» (کاوه گوه‌رین، نشر نگاه)، «متن کامل شاهنامه فردوسی به نثر پارسی سره» (میترا مهرآبادی، نشر روزگار). این کتاب‌ها در یک یا چند دفتر، با روش‌های گوناگون، خواسته‌های گونه‌گون رلکما بیش-برمی‌آورند، با این همه، از آنجا که بایست بربرشان بهایی-نه‌اندک-پرداخت، باز بهانه‌ای به دست می‌دهند که از بیخُ دنبالشان نیفتیم. اینچنینجا بازنوشته‌ام. اگرچه بودنی است که با آنچه آن دیگران بازنوشته‌اند سنجیدنی نباشد- دیگر چندان دستاویزی برای ناآگاهی از شاهکار فردوسی بر جای نمی‌گذارد.

گفتنی بایسته اینکه این گزارش تنها بخش داستانی خود «شاهنامه»، «ادریمرمی‌گیرد که بر پایه ویراست جلال خالقی مطلق از کار فردوسی (چاپ چهارجلدی نشر سخن)- با سرنوشته «پادشاهی گیومرت سی سال بود» آغاز می‌شود و با سرنوشته «گفتار اندر گرفتارشیدن ماهوی سوری بر دست بیژن» پایان می‌یابد. در این کار، داستان را به سامان چیشش کنونی بیت‌ها بازنوشته‌ام. آشکار است که این چیشش برآمده از دریا بسته‌های سخن منظوم است (درباره «شاهنامه» بنگرید به «نوعی وزن در شعر امروز فارسی» از مهدی اخوان ثالث) و پیروی از آن در نثر، گاه، جلو پیوستگی و هماهنگی گزاره‌ها را می‌گیرد و به رسایی و شیوایی نوشته آسیب می‌رساند، اما این خوبی را دارد که خواننده را به گزارش جداگانه تک‌تک بیت هارهنمون می‌گردد و همچنین برآرنهاده واژه‌های ناشناخته‌تر را به روشنی نشان می‌دهد. نیز، تا آنجا که دست می‌داده و ساختگی نمی‌نموده‌ است، از واژه‌ها و ساخت‌های خود فردوسی بهره گرفته‌ام و به همان‌ها بسنده کرده‌ام، چه بر آنم که برای گزارش امروزین «شاهنامه» بسیار جاها چندان نیازمند واژه‌ها و ساخت‌های کنونی نیستیم. اینک، بخش نخست:

-

سخن فردوسی

[پادشاهی گیومرت سی سال بود]

[۱] چنین گفت کاین تخت و کلاه

[۲] که خود چون شد او بر جهان کدخدا ی نخستین به کوه اندرون ساخت جای

[۳] سر تخت و بختش برآمد ز کوه بلندگینه پوشید خود با گروه

[۴] از او اندر آمد همی پرورش که پوشیدنی نوئد و نو خورش

[۵] به گیتی بر او سال سی شاه بود

[۶] همی تافت زو فَرّ شاهنشهی

چو ماه دهفته ز سرو شهی

[۷] دَد و دام و هر جانور کش بدید

ز گیتی به نزدیک او آرמיד

[۸] دوتا می شدند بر تختِ او ی از آن برشده فَرّه و بختِ او ی

[۹] به رسم نماز آمدندیش پیش از آن جایگه برگرفتند کیش

-

پادشاهی گیومرت سی سال بود

راه و روش فرمان‌روایی و تاجداری را گیومرت آغازید. او، آن‌گاه که پادشاه شد، نخست، در کوه خانه کرد. پس، فرمان‌روایی و بختش از کوه برتر رفت. او از پوست پلنگ جامه کرد، مردم نیز چنین کردند. پرورش تن و روان با او آغاز شد. که خوراک و پوشاک نو پیدا شده بود. او در گیتی سی سال شاه بود. در نیکویی، به خورشید بامدادی می‌مانست. از اوشکوه شاهنشاهی می‌تایید، چنان‌که ماه شب چهارده از پس سروبلند، سرکش ورام-هر جانوری-از هر جای گیتی که با او رویه روشد نزدش آرام گرفت. بیش تخت او، از آن شکوه و بخت بالا گرفته‌اش، خم می‌شدند. برای نمایش بندگی و خاسکاری، زند او می‌آمدند و از آنجا رهنمود می‌گرفتند.

زین قنبر

علیرضا حیدری |مدرس ویراستاری

- ناوبراسته**✕

چنانچه در این دوره شرکت کنید، برای شما گواهینامه معتبر صادر می‌شود.

- ویراسته**✔

چنانچه در این دوره شرکت کنید، برای شما گواهینامه معتبر صادر می‌شود.

- نکته**🔔

(چه خواه حرف ر بط باشد خواه پیشوند با اسم) در ترکیب با کلمهٔ پیش از خود همواره به صورت پیوسته نوشته می‌شود: آنچه، چنانچه، خوانچه، کمانچه، ماهیچه.

#زین-قندپارسی

شهر

شنبه ۳۱ خرداد ۱۴۰۳ ۱۳۱۲ هجده ۱۳۴۵ شمسه

۱۰

فرهنگ و ادبیات

شما نمی‌توانید در زمینهٔ ادبیات کسی را بیاورید که اصلا از ادبیات سابقه‌ای ندارد، مثلا یک «گلستان» و یک «بوستان» و یک «شاهنامه» و یک خمسه نظامی در دستش باشد و بخواهد مطالبی را از آن‌ها انتخاب کند؛ مگر می‌شود؟! پس امکان ندارد؛ باید کسی

مدخل

باشد که متخصص باشد، تا محتواها را معین کند و به برنامه‌سازان شما بدهد. برنامه‌سازان هم باید یک محصول باب طبع دریابورند [...] تا هرکس که نگاه می‌کند خوشش بیاید؛ این مهم است. پس از آنکه برنامه‌سازان کار خود را به اتمام رساندند، مجریان هم آن را به

ناشران شهدی درباره فرایند قیمت گذاری کتاب چه می‌گویند؟

بی نهایت ساده به غایت پیچیده

مریم محبی

هفته پیش در همین صفحه اولین گزارش را با محوریت سازوکار قیمت‌گذاری کتاب‌ها از خبرگزاری ایبنا مرور کردیم و اینکه از اساس چه فاکتورهایی روی تعیین قیمت یک کتاب دخیل است. ذیل آن، صحبت‌هایی را از چند ناشر مطرح تهرانی بازخوانی کردیم؛ صحبت‌هایی که حکایت از تأثیر عوامل متعددی چون قیمت کاغذ یا فعالیت‌هایی چون صفحه‌آرایی و صحافی و چاپ و... داشت. ما در مجال امروز و دومین قسمت از گزارشمان، تصمیم گرفتیم با همین محوریت، به سراغ چند ناشر مشهدی برویم و صحبت‌های آن‌ها را نیز پیرامون این مقوله بشنویم. در آینده و در سومین بخش از این سلسله گزارش نیز، جزئیات قیمت‌گذاری یک کتاب را برای شما بازگو خواهیم کرد.

- مهدی آتشی**، کتابکده کسری

مسئله ناشران تخصصی و بازگشت سرمایه

مهدی آتشی، مدیریت انتشارات کتابکده کسری، که به صورت تخصصی روی کتاب‌های حوزه طراحی، معماری و شهرسازی فعالیت می‌کند، می‌گوید: «در پروژه قیمت‌گذاری کتاب، قدم اول هزینه‌های مربوط به تولید محتوا مطرح است. یعنی، نویسنده یا مترجم روی اثر وقت می‌گذارد و این اختصاص زمان است که ارزشمند است. به ویژه در کتاب‌های تخصصی این قضیه مطرح می‌شود. هرچند نمی‌توان برای چاپ رمان و داستان نیز این مسئله را نادیده گرفت. در قدم بعد، فعالیت‌های پیش از چاپ یا آماده‌سازی کتاب

اتفاق می‌افتد. فعالیت‌هایی نظیر صفحه‌آرایی، ویراستاری و خدمات فنی انجام شده بعد از تولید محتوا تا زمان رسیدن به یک سند چاپی. در نهایت نیز خود موضوع تولید فیزیکی کتاب مطرح می‌شود و بحث کاغذ و چاپ و صحافی به میان می‌آید. تا اینجای کار کتاب تولید می‌شود و هزینه‌هایی هم دارد که معمولا بر اساس همین هزینه‌ها قیمت کتاب تعیین می‌شود.»

اما آتشی می‌گوید انتشارات تخصصی پارامترهای دیگری را هم در نظر می‌گیرد، «پارامترهایی نظیر اینکه پروژه‌ه فروش کتاب چقدر طولانی است؟ اگر خیلی طولانی نباشد و در نتیجه بازگشت سرمایه زمان زیادی نبرد، می‌توانیم قیمت کمتری برای کتاب لحاظ کنیم.

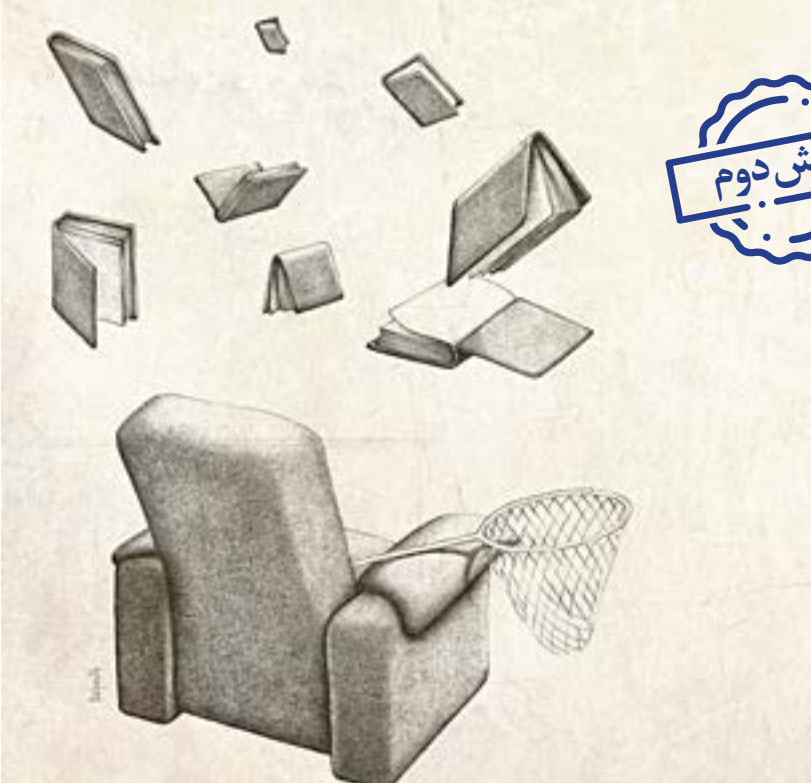
اما برای کتاب‌هایی که فروش آن‌ها شاید چندسال طول بکشد، مجبوریم قیمت پایه بیشتری را لحاظ کنیم. در عرف بازار خیلی‌ها این موضوع را لحاظ نمی‌کنند. درواقع هزینه‌های تولید را در ضریبی ضرب می‌کنند و قیمت پشت جلد کتاب را تعیین می‌کنند. می‌توانم این‌طور

می‌گذارد و بخش توزیع، یعنی من نوعی اگر تشکیلاتم را بیرم تهران، انجام‌خاطب‌گسترده‌تری دارم، یا می‌توانم واسطه‌ها را کم کنم. در صورتی که اگر اینجا باشم مجبورم کارم را به یک واسطه در تهران بدهم تا ویرایم توزیع کند.»

بهترین وجهی اجرا کنند، مجریانی که حنجره‌های خوب و بیان‌های خوبی دارند.

ر هبر معظم انقلاب در دیدار اعضای گروه ویژه و گروه معارف اسلامی صدای جمهوری اسلامی ایران (۱۳ اسفند ۱۳۷۰)

بخش دوم

اثر Paolo Dalponte

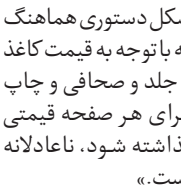
شهرستان‌ها نیز نصیرزاده معتقد است خیلی نباید به این مسائل ورود کرد چون مهم هزینه بخش و توزیع است که به هر حال وجود دارد. او می‌گوید: «نمی‌خواهم بگویم این مسئله تأثیرگذار نیست. تأثیرگذار است، اما نه به صورت صفر و صد. شاید ۱۰ تا ۱۵ درصد در فرایند تعیین قیمت کتاب مؤثر باشد.»

- علی مرادنژاد**، انتشارات شمشاد

چاپ و کاغذ و جلد و تیراژ به علاوه تصمیم ناشر
علی مرادنژاد، یکی از کارکنان نشر شمشاد، در پاسخ به این سؤال که چه فاکتورهایی در قیمت‌گذاری یک کتاب مؤثر است، کوتاه و صریح می‌گوید: «بستگی به این دارد که کتاب چاپی مثلاً روان‌شناسی باشد یا رمان. فاکتورهایی نظیر اینکه مترجم اثر کیست، تعداد صفحات کتاب چقدر است، نوع جلد یا نوع کاغذی که استفاده می‌شود یا تیراژی که در نظر گرفته می‌شود چقدر است، همه از عوامل مؤثر است. کنار این فاکتورها، ناشر هم بسته به کاری که انجام می‌دهد قیمتی را برای کتاب در نظر می‌گیرد. به عنوان مثال، تصمیم‌ناشری بر این است که کتاب‌های زیر ۱۰ هزار تومان را چاپ نکند. نکته دیگری که می‌توان گفت، این است که اگر ناشر در شهری به غیر از تهران که مرکز است فعالیت کند، باید هزینه توزیع را نیز پرداخت کند، اما ناشر حاضر در پایتخت فدای چاپ می‌تواند کنایش را توزیع کند.»

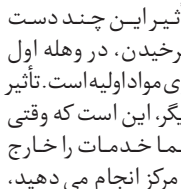
علی مرادنژاد:
اگر ناشر در شهری به غیر از تهران که مرکز است فعالیت کند، باید هزینه توزیع را نیز پرداخت کند، اما ناشر حاضر در پایتخت فدای چاپ می‌تواند کتابش را توزیع کند

مهدی نصیرزاده:
عده‌ای که کتاب‌هایی در تیراژ بالا چاپ می‌کنند، تعیین‌کننده هستند و ما هم باید تابع همین عدد و رقم باشیم. در واقع ناشرهایی که در تیراژ بالا چاپ می‌کنند، تعیین‌کننده هستند و ما هم باید تابع همین عدد و رقم باشیم. درواقع ناشرهایی که در تیراژهای

مهدی نصیرزاده:
عده‌ای که کتاب‌هایی در تیراژ بالا چاپ می‌کنند، تعیین‌کننده هستند و ما هم باید تابع همین عدد و رقم باشیم. در واقع ناشرهایی که در تیراژهای پایین کار می‌کنند در عمل دارند ضرر می‌دهند

مهدی آتشی:
مهم‌ترین فاکتور تأثیرگذار، تهیه مواد اولیه‌ای چون کاغذ است که از تهران تهیه می‌شود چون بازار مرکز آنجاست تا سپس به سمت شهرستان‌ها حمل‌شود. مگر اینکه خریدهای خیلی عمده‌ای وجود داشته باشد

مهدی آتشی:
مهم‌ترین فاکتور تأثیرگذار، تهیه مواد اولیه‌ای چون کاغذ است که از تهران تهیه می‌شود چون بازار مرکز آنجاست تا سپس به سمت شهرستان‌ها حمل‌شود. مگر اینکه خریدهای خیلی عمده‌ای وجود داشته باشد

نیرویت / ولی این را بدان که سندان‌ها همه با مشت امتحان شده‌اند / وطن فارسی نه آن قریه‌ست که به تاراج این و آن برود / روزگاری در این وطن حتی مغولان فارسی‌زبان شده‌اند / این وطن مرز روشنی دارد مرز آن واژگان شهنامه‌ست / وارثان خزانه را چه شده‌ست که در این

خطه مرزبان شده‌اند؟ / قابل ذکر نیست البته شاعران برادر ما هم / شاعر قابلی اگر شده‌اند با گلستان و بوستان شده‌اند

محمد کاظم کاظمی

درباره توصیه زبانی صداوسیما به نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری

کل اگر طبیب بودی ...

امیرحسین میرزایی:
روزنامه نگار و مدرس ویراستاری

پاسداشت زبان فارسی ارزیابی کرده بود. مبنای این ارزیابی قانونی است که در سال ۱۳۷۵ در مجلس تصویب شد با عنوان قانون «جلوگیری از کاربرد واژه‌های بیگانه». در این پژوهش، به‌طور مشخص اشاره شده بود که سازمان صداوسیما «به رغم اقدام‌های قابل توجه در حوزه برنامه‌سازی، درخصوص خودداری از به‌کارگیری واژه‌های نامأنوس بیگانه (تصره ۷ قانون) عملکرد مناسبی نداشته است.» (صرفاً در یکی از بخش‌های خبری مثبت ارزیابی می‌شود.) این سازمان، در رویکردی متناقض با حوزه برنامه‌سازی، به‌تبلیغ و ترویج محصولات و خدمات دارای نام‌های بیگانه (یا مشابه بیگانه) می‌پردازد که امری ناپذیرفتنی و آسیب‌زا بوده و نشان‌دهنده اهمال و تخلف از قانون و آیین‌نامه اجرایی است.» البته صد اوسیما، به دلیل فراگیری مخاطب، باید در همه برنامه‌ها رصد شود. به نظر می‌رسد

در نخستین دور از مناظره‌های نامزد‌های انتخابات ریاست جمهوری، مجری برنامه از مهمانان خواست برای پاسداری از زبان فارسی از کاربست واژه‌های بیگانه پرهیز کنند. البته که این درخواست را باید به فال‌نیک گرفت و صد البته که صداوسیما را باید بیشتر مخاطب این سفارش دانست. پس بد نیست بدانیم که خود این دستگاه عریض و طویل تا کجا پایبند این سفارش است، از باب همان مثل که رطب خورده منع رطب کی‌کند.

صداوسیما، که مهم‌ترین رسانه فرهنگی کشور است، بیش از دیگر مراکز فرهنگی در حوزه پاسداشت زبان فارسی مسئولیت دارد. این سازمان حتی بارها در بیانات رهبر معظم انقلاب به دلیل کم‌کاری در این زمینه مورد خطاب و عتاب قرار گرفته است. سال گذشته، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی گزارشی منتشر کرد در ۳۲ صفحه که در آن فعالیت کمی و کیفی دستگاه‌ها و سازمان‌ها را در حوزه

میراث خراسان

یادداشت